PARODII ORIGINALE

George Topârceanu

Versiune electronică de Scriptorium.ro
http://www.scriptorium.ro

În loc de prefață

Unui confrate

Tu nu-nțelegi, Zoile, râsul meu...
Într-un oraş din asfințit, departe,
Cu mult negoț şi ştiutori de carte,
Trăia pe vremuri un sărman evreu,

Anume Baruch... Fire de elită,
În lume viețuind ca-ntr-un pustiu, —
Ştia să taie sticlă poleită
Şi toți nerozii îl credeau geamgiu.

Dar timpul suflă limpede ca vântul
Şi Moartea le-a grăbit metamorfoza:
Pe toți făcându-i una cu pământul,
A transformat pe Baruch — în Spinoza.

Tu nu cunoşti, Zoile, gândul meu...
Din tine-ntreg tu faci literatură.
Oferi în studiu mica ta structură,
Naiv şi comic, ca un crustaceu.

Eşti tulbure, dar fundul ți-i aproape;
Aveam şi eu (pe când mă dam pe gheață)
Obscuritatea ta — de suprafață,
Şi profunzimea ta — de două şchioape.

Iar azi lirismul meu e clar, vezi bine,
Căci tuturor îşi dăruie secretul,
Dar ca să poți citi cândva în mine
Tu nu-mi cunoşti, Zoile, alfabetul.

Zadarnic dar ne-amestecă vultoarea,
Noi nu putem urma acelaşi ţel...
Şi dacă totuşi ţi-am făcut onoarea
Acestor aspre stihuri de oţel, —

Când îmi citeşti poemele şi proza
Gândeşte-te la geamul lui Spinoza.

Pagini din diferiţi autori

Homer: Chinurile lui Ulise

Fragment apocrif din Odiseea,
în hexametri şi pentametri

...Astfel corabia-n fugă plutea cu uşoarele-i pânze
Doldora pline de vânt, peste noianul de ape.
Singur pe navă prudentul Ulise privea cu-ntristare,
Cât ţi-i oceanul de larg, zările fără catarguri.
Căci părăsind pe frumoasa Calipso cea aprigă-n şolduri
(Pentru că nu-i mai plăcea) şi navigând la-ntâmplare
Trei săptămâni împlinite departe de ţărmuri, eroul
Nu mai zărise de-atunci dulce obraz de femeie...
Cum, la sfârşit de ospăţ, muritorul aruncă la mâţe
Restul juncanului fript, fără să-i treacă prin minte
Că mai apoi flămânzind cerceta-va-n zadar să găsească
O bucăţică de zgârci ca să-şi astâmpere foamea;
Astfel eroul simţise de-amor că lehamite-i este
Cât l-a avut din belşug lângă Calipso, iar astăzi
Jalnic striga peste valuri de dorul histericei nimfe
Care-l ţinuse captiv, ca să-l iubească cu sila:

,,Cine m-a pus să te las şi să plec pe pustiile ape
Fără să ştiu încotro, nici până când rătăci-voi?
Valul uşor clipotind îmi aduce zadarnic aminte
Sunetul glasului tău, blondă şi dulce Calipso!
O, ce neghiob am putut într-o clipă să fiu de-a lăsare,
După himere-alergând, nimfa cea grasă din mână!
Geaba umblat-am atâtea pământuri şi mări depărtate,
Asta să-mi fie de-acum pentru-nvăţare de minte..."
Deci cam în chipul acesta plângând cu bărbată strigare
Bietul Ulise gemea, gata să sară în valuri.
Cel ce cu agera-i minte sub zidul troian născocise
Gloaba cea mare de lemn care-a pătruns în cetate (

Lucruri expuse pe larg în traducerea dlui Murnu,
Harnicul nostru tălmaci care-a tradus Iliada,
Carte ce fu mintenaş premiată cu premiul cel mare,
Pentru că suntem un stat eminanente agricol... (n. a.).

) ,
Nu era-n stare acum, la strâmtoare fiind, să găsească
Vai! nici un mijloc onest pentru-a scăpa de ispită.
Nobilu-i trup se zbătea, legănat de mişcările navei,
Pradă destinului orb şi nemiloasei *Ananghi*... (

Zeiţa sorţii.

)

*

Dar din lăcaşu-i divin de pe vârful Olimpului falnic,
Fiica măreţului Zeus, Pallas-Atena-nţeleaptă,
Cea care-i poartă de grijă la orice nevoie, îl vede
Cum rătăceşte pe mări, singur — cu mâna pe cârmă...
Iată-aşadar că din valul adânc răsărind fără veste,

Ca un agil cufundar, fiica lui Cadmus cea mică,
Ino, cu trupul gingaş s-a ivit scuturându-şi în soare
Părul ei galben şi ud leoarcă de apă amară.
— O, nestatornice fiu al bătrânului rege Laerte!
Ce curioase idei vin să-ți întunece mintea?
Oare puține răbdări păn-acum pribegind îndurat-ai,
Ca să te-arunci în adânc pentru o treabă ca asta?...
Când mă gândesc ce de nopți a tânjit Penelopa cea castă
După doritul ei soț, care stă gata să piară,
Nu pot răbda să te ştiu la-ndemână, prin apele mele,
Fără să-ți dau ajutor, mare fiind filantroapă!
Iat-am venit să-ți aduc aşadar un colac de salvare,
Numai atâta mă-ntreb — dacă ți-a fi pe măsură...
Zise şi-n chip de pretext îi aruncă o mică eşarfă.
Iar încercatul erou, făr-a-i întoarce cuvântul,
Grabnic s-apleacă spre nimfă şi cât ai clipi o ridică
De subțiori din ocean — sus pe covertă, trăgând-o...

*

Unde zglobii împrejur clipotind se-nălțau curioase,
Nava plutea uşurel, fără pilot în lumină.
Valuri fugeau după valuri spre țărm depărtat călătoare,
Cerul era liniştit — marea pustie şi verde.

Al. Depărățeanu: Vara la țară...

Locuința mea de veră
                    E la țeră...
Acolo era să mor
De urât şi de-ntristare
Beat de soare

Şi pârlit îngrozitor!

Acolo, când n-are treabă,
Orice babă
Este medic comunal.
Viața ce aci palpită
E lipsită
De confort occidental.

Nu există berărie,
Nici regie...
Doar un hoț de cârciumar
Care are marfă proastă
Şi-o nevastă
Ce se ține c-un jandar.

Când te duci pe drumul mare
La plimbare,
Este praf de nu te vezi.
Trec, mişcând domol din coadă,
Spre livadă
Ale satului cirezi.

Şi te poartă sub escortă
O cohortă
De țânțari subțiri în glas,
Înzestrați la cap c-o sculă
Minusculă
Cu pretenție de nas...

Când se ia câte-o măsură,
Lumea-njură
Pe agentul sanitar

Şi-l întreabă fără noimă:
— Ce-ai cu noi, mă?
Pentru ce să dăm cu var?...

Ale satului mari fete
Fără ghete
Ies la garduri pe-nserat...
(Am văzut aci-ntr-o noapte
Nişte fapte
Care m-au scandalizat!)

Lângă foc, o babă surdă
Şi absurdă
Spune, ca şi alte dăţi,
Tot povestea cu Ileana
Cosânzeana,
Plină de banalităţi.

Doarme-apoi adânc comuna...
Numai luna
Galbenă ca un bostan
Iese, mare şi rurală,
La iveală,
Dintr-o margine de lan.

Când şi când un câine urlă
Ca din surlă...
Carul mare s-a oprit
Suspendat, ca un macabru
Candelabru,
Peste satul adormit...

Dar în zori încep cocoşii,

Păcătoşii,
Ca să facă iar scandal, —
Să te saturi de viață
Şi dulceața
Traiului patriarhal!

D-aia zic eu, prin urmare,
Vorbă mare:
Că de-acuma, să mă tai,
Nu-mi mai trebuie-altă cură
În natură,
Să mă duceți cu alai!

Meargă pictorii la țară
Ca să piară
De căldură şi de praf!
Mie dați-mi străzi pavate,
Măturate, —
Dați-mi cinematograf!

Ca un fluture pe floare,
Beat de soare,
Pentru ce să mor aşa?
Nu mai vreau țărănci naive,
Primitive...
Mie dați-mi altceva!

Dați-mi, dați-mi strada-ngustă
Unde gustă
Omul viața mai din plin
Cu trăsuri, femei cochete
Şi cu fete
Încălțate cel puțin!

Dimitrie Bolintineanu: Mihai Viteazul şi turcii

Oştile păgâne pasă la hotare.
Mihai-vodă şade la o masă mare.
Căpitanii-n juru-i beau, se veselesc,
Când deodată-n sală intră-un sol turcesc.
— Padişahul nostru m-a trimis la tine
Să-i plăteşti tributul ce i se cuvine!...

Mihai-vodă tace. Oaspeţi, mare-mic,
Cu onor din teacă spedele-şi ridic.
Luna varsă raze dulci şi auroase,
Căpitanii-şi scutur coamele pletoase.
Iat-acum se scoală doamna-i tinerică
Rumenă, suavă ca o zambilică.
Sub hlamidă-i saltă rotungioru-i sân,
Crini şi garofiţe pe-al ei chip se-ngân,
Părul pe-a ei frunte joacă graţios,
Ochii cu tristeţe cat-acum în jos:

— Unde este timpul cel de altădată
Când Mihai Viteazul ştia să se bată?
Cela ce-n primejdii stă şi se gândeşte
Inamicii ţării jugu-i pregăteşte.
Pentru tron, mărire, dulcea-i soţioară
Gata-i să se ducă şi-n locu-i să moară!
Doamne, tu ai dreptul s-o abandonezi,
Dar nu ai pe-acela plângând ca s-o vezi,
Du-te, mori în luptă, dulcele meu mire,
Că de nu eşti vrednic, plec la mănăstire!

Atunci Mihai-vodă se scoală deodată
Şi spre sol întoarce fața-i gândurată:
— Mergi şi spune celui care te-a trimis
Că Mihai Viteazul ochii n-a închis.
Au voieşti pe țară biruri noi a pune?
Au vrei să iau pielea de pe Națiune?...
Padişahul vostru, fără de-nconjor,
Vrea să nimicească p-acest brav popor.
Dar mai bine piară dacă i-a fost dat,
Decât cu ruşine, mic şi atârnat!

Şi zicând acestea, ia o bardă-n mână,
Iute strânge-n juru-i armia română
Şi cu ea de-a valma, făr' să zăbovească,
Sfarmă şi respinge armia turcească.
Chiar şi Sinan-Paşa, plin de umilinți,
A căzut în apă şi-a pierdut doi dinți.

Iar Mihai Viteazul, după două ceasuri,
Nalță-o mănăstire şi trei parastasuri!

George Coşbuc: Țiganii

Dorm câmpiile-n lumină.
Peste pacea lor senină
Cade soarele-n apus.
Un convoi s-arată-n zare...
Creşte-ncet pe drumul mare
Şi cum vine tot mai tare
Pulberea se-nalță-n sus.

Vin țiganii!... Fără veste

Pe la porți răsar neveste,
Satul se deşteapt-acum —
Când prin văl de praf subțire
Începură să se-nşire
Cară mici cu coviltire
Scârțâind încet pe drum.

Trec flăcăi cu urşi în lanțuri.
Câinii, deşteptați din şanțuri,
Latră fără să-i asmuți
Şi orbiş s-aruncă-n cete, —
Dar flăcăii largi în spete,
Cu ochi mari, cu negre plete,
Calcă mândri şi tăcuți...

Vine-apoi pestrița gloată
Cu gospodăria toată.
Caii slobozi, fără frâu,
Duc merindele-n spinare
Şi se țin pe lângă care,
Iar vătavul stă călare
Cu harapnicul la brâu.

Sar copiii goi şi strigă,
Cer la poartă mămăligă,
Babe frânte din mijloc,
Iar țigăncile cu gura
Întețesc harababura
Când îți umplu bătătura
Să-ți ghicească din ghioc.

Vin mişcând din şold alene
Cu privirile viclene

Şi cu sânii arşi de vânt,
De la sudul tainic, unde
Soarele-ndelung pătrunde
Bronzul formelor rotunde
Stingherite de veşmânt...

S-a oprit lâng-o poiată
Un țigan răzleț de ceată, —
Ochii-i fug după găini...
Strâns îşi ține-acum vioara
Şi, cum trece ulicioara,
Fac în urma lui ca cioara
Toți copiii din vecini.

Mai încolo, pe-o mârțoagă,
Dintr-o gură de desagă
Atârnată de oblânc,
Fără scâncet, cu sfială,
Iese negru la iveală
Numai cât o portocală
Un căpşor mirat de țânc.

Lume pe la porți se-ndeasă.
Chiar şi doamna preuteasă
Şi-a lăsat gherghefu-n pat
Şi-şi păzeşte-n prag odaia.
Creşte-n uliți harmalaia
Când domoală trece laia
Către margine de sat.

....

Şi s-au dus... Pe câmp, pe drumuri,

Pale străvezii de fumuri
Se ridică-n depărtări.
Limpede-asfinţit coboară;
Crezi că-n uriaşa-i pară
Un oraş întreg, o ţară
Arde dincolo de zări...

Th. Speranţia: Câinele ovreiului"Anecdotă pipărată"

Într-un an, cândva-ntr-o vară,
Nu ştiu unde, în ce sat,
Un ovrei mergând cu marfă
Într-o curte a intrat.
Şi cum intră el pe poartă
Cu bagajul la spinare,
Hop, îi sare înainte
Un dulău urât şi mare.
,,Ce să fac acum? se-ntreabă
Bietul Iţic supărat.
Dacă strig să vie omul,
Pân' să vie — m-a mâncat!
Dacă plec pe poartă iară, —
Aş pleca eu bucuros,
Dar dulăul e în stare
Să m-apuce pe din dos...
Nici încolo, nici încoace,
Eu mai bine stau pe loc;
Şi-am să-l iau cu vorbă bună, —
Chiar aşa să am noroc!"
— Moi Grivei, zic zou, ascultă,

De când umblu eu pe jos
N-am văzut în toată lumea
Un cățel aşa frumos!
Mă mai duc la târg eu, lasă,
ți-oi aduce un covrig.
Ce folos ai dacă latri?
Parcă-ți iese vrun câştig?
Moi Grivei, tu eşti cuminte,
Ce-ai cu mine de-mpărțit?
Am venit la badea Gheorghe, —
Ei şi ce-i dac-am venit?
N-am să stau un an la dânsul,
Plec îndată la haham...
Dar dulăul se repede
Şi mai tare: Ham! ham ham!
— Stai pe loc! Ai-vei mi-e frică!
Ci păcat că n-am o puşcă!
Badi Gheorghe, badi Gheorghe,
Ieşi afară că mă muşcă!
Badea Gheorghe iese-n uşă,
Dă c-o piatră după câine
Şi-apoi zice: — Nu te teme!
ține-ți inima, jupâne!
Nu ştii vorba românească
De la moşi-strămoşi lăsată,
Că un câine care latră
Nu te muşcă niciodată?
— Ştiu proverbul — zice Ițic —
Că-l avem şi la ovrei,
Ştiu prea bine... dar e vorba
Dacă-l ştie şi Grivei!

A. Mirea: Caleidoscop

I. Unei fosile

De-atâtea ori noi ți-am făcut ovații,
ți-am pregătit mândria ta pedantă.
Salută dar sinteza ambulantă
A celei mai nebune generații!

Căci la atâtea mari evenimente
Eu am luat o glorioasă parte:
Doar am avut principii conştiente
Şi capul spart la 13 marte!

Nu vezi ce iute mă deprind cu zborul?
Aeroplanul visurilor mele
Vertiginos mă duce către stele,
Cum îl ducea pe Blériot motorul.

Iubesc şi cânt!... Nepăsător cultiv
A sufletului gratuită zestre, —
Căci eu sunt tânăr şi-mi bat joc, maestre,
De prognosticul tău definitiv.

Tu ai ajuns de mult fatalul termen
Şi te-a orbit sterila ta splendoare;
Eu port în suflet durerosul germen
Al operelor mele viitoare.

II. Bustului meu

Tu, "cap de studiu", mobilă intactă,
Discret tovarăş de proiecte mari,
Tu reprezinți persoana mea abstractă, —

Un *alter ego* fără ochelari.

Şi laolaltă noi trăim ca frații...
Dar vezi tu cât de nebulos apare
Destinul tău, premàtură-ntrupare
A tainicelor mele aspirații!

Când mă cuprind presentimente rele
Mă uit la tine, mosafir posac,
Şi nu ştiu dacă voi putea să-ți fac
Un piedestal din visurile mele...

Ori mă voi stinge ca un foc de paie
Şi voi pieri cum piere-n lume totul,
Ori te răstoarnă slujnica cu cotul
Când va veni să scuture-n odaie.

Dar dacă scapi de-o moarte-aşa brutală
Şi dacă eu mi-oi face datoria,
Atunci e obligată primăria
Să-ți dea şi ție-un loc în capitală.

Nemuritor şi rece ca metalul,
Deşi nu eşti decât un "plagiat",
Vei fi mai mândru, mai apreciat
Şi mai iubit decât originalul.

Zâmbind vei sta pe negru piedestal
Împodobit cu litere de aur,
Şi trei țărănci enorme de metal
Îți vor întinde trei cununi de laur.

Iar eu, obscurul, eu acesta care
De două ceasuri stau în fața ta

Cu mâinile vârâte-n buzunare, —
Eu voi muri şi toţi mă vor uita.

Căci omul are partea cea nedreaptă:
El cântă, râde, suferă, iubeşte,
Adoarme-apoi şi nu se mai deşteaptă, —
Pe când poetul supravieţuieşte...

III. R#spunsul micilor func#ionari

Da, aveţi dreptate: noi o ducem prost,
ţăcănim întruna la maşina Yost.
Înnegrim hârtie, forfecăm cupoane,
Urmărind cu ochii tinere cucoane
Care trec pe stradă... Sunt trăsuri şi lume,
Pretutindeni zgomot, soare cald şi glume.
Vremea parcă-şi merge mersul în galop
Şi aspectu-şi schimbă ca-n caleidoscop.
Iar noi stăm deoparte...
                    Asta ni-i viaţa!
Tot mereu aceeaşi, seara, dimineaţa:
Slujba, facultatea, birtul şi chiria, —
Peste tot apasă, grea, monotonia.
Da, ni-i tristă soarta şi de nimeni plânsă.
Însă... Să trăiască salvatorul ,,însă"!
Seara, când cad leneşi fulgii de zăpadă,
V-aţi oprit vreodată la un colţ de stradă, —
Când lumini la geamuri, vesele, pe rând,
Una după alta se aprind, şi când
,,Centrul" îşi trimite către mahalale,
În amurg, prisosul farmecelor sale?
E o-nvălmăşală, un popor de fete
Rumene, vioaie, sprintene, cochete,

Care trec grăbite, chicotind în şoapte.
Au în ochi lumină şi-n privire noapte.
Blonde ucenice, oacheşe modiste
Trec uitând pustiul ceasurilor triste, —
Cine le pricepe zâmbetul fugar?
Numai oropsitul mic funcționar!

Cât îi par de calde hainele subțiri,
În văpaia unei tainice priviri!
Un cuvânt, o şoaptă ce de-abia se-ngână,
Mai târziu o caldă strângere de mână, —
Până când alături ei se duc, perechi,
Şi se pierd în noaptea ulițelor vechi...
Da, ni-i tristă soarta, domnule A. Mirea, —
Dar avem Iubirea!
Dar noi suntem tineri, noi avem speranțe!
Când ne-nchidem visul în obscure stanțe
(Nu ştiți că noi facem şi literatură?)
O, atunci se schimbă vitrega natură:
Ne-aminteşte teancul de hârtii albastre
Cât de larg e cerul visurilor noastre:
În biroul umed soarele coboară,
Foarfecele cade, fantezia zboară,
țăcăne maşina ritmul unui vers...

Voi atingeți culmea, noi suntem în mers.

IV. R#spunsul cometei

Regret că mă-ntrerupi din cale
Cu interviul dumitale,
Dar iată, mă opresc o clipă
Să-ți dau răspunsul meu în pripă.

V-am salutat odată sfera,
Acum vreo zece mii de ani,
Când astronomii de pe Terra
Erau de-abia orangutani.
(Flammarion era gorilă,
Şi bietul Newton, diplodoc,

Camil era de-abia cămilă,
Iar Duică… nu era deloc!
El de-abia azi, când scrie proză,
Se află în metamorfoză
Şi se transformă tare greu:
Aspiră-acum la cimpanzeu.)

*

De-atunci, prin negrele stihii,
În noaptea largă şi profundă,
Am rătăcit cu zeci de mii
                    De metri pe secundă,
Şi diafană m-am ivit,
Din periodă-n perioadă,
Ca fulger blond încremenit
Să-mi desfăşor spectrala coadă
Pe cerul nopții la zenit…
Planetele cu sateliții,
Purtîndu-şi mîndre parazițiii,
Mi-au dat portretul prin gazete
Şi m-au fixat mii de lunete…
Dar, gata să-mi găsesc mormîntul
În vreun sistem de constelații,
Am revenit zburînd prin spații,

Căci nu dispreţuiam Pămîntul.
(De-aţi fi în cer ca mine voi
V-aţi minuna întotdeauna
Cum globul ăsta de noroi
Se vede luminos ca Luna...)
Şi-aveam de gînd — ca un simbol
De milenară simpatie —
Cu cel din urmă-al meu ocol
Să ne unim pe veşnicie
Într-un fantastic carambol.
Şi mărităndu-i neagra humă
Cu luminosul meu adaos,
Într-un aprins vîrtej de spumă
Să ne rostogolim în haos.

*

Dar cînd văzui ce... porcărie
(Să-mi ierţi cuvântul) aţi făcut,
Cât sânge-a curs din neghiobie
Pe bietul vostru glob de lut, —
Ca spaimă, la perihelie
Din zborul meu m-am abătut
Şi nimbul clar şi trena lungă
Ca o eşarfă de lumină
Mi le-am ferit să nu le-ajungă
Vreun strop întunecos de tină.

*

De-atunci, iubitul meu, îmi vine
De supărare şi ruşine
Să fug...cu coada-ntre picioare

Prin spaţii interplanetare
Şi să mă mistui în neant.
Mă duc... Adio! Salutare!
Să-mi scrii: Uranus, poste-restante.

V. Sonete

1. La cinematograful mut

Se face beznă. Tremurând apare
Pe pânza albă, fără nici o cută,
Un domn cu cioc... Zâmbeşte şi salută
Jur împrejur pestriţa adunare.

E un salon în care toţi discută
Şi râd mereu. E viaţă, e mişcare —
Dar nici un zgomot... Fermecată pare
Societatea asta surdomută.

Cuiva, din sală, i-a scăpat un ban.
Uşor, întoarce capul indignată
Madama care cântă la pian.

Alături o cucoană se frământă,
A enervat-o liniştea ciudată
Din lumea „celor care nu cuvântă"...

2. Sonet teatral

Te urmăresc cu ochii toţi bărbaţii.
O ploaie de priviri sentimentale
S-abat asupra frumuseţii tale
Şi toate-i fac erotice ovaţii.

Ce fericit e soţul dumitale!
El în antracte stă de conversaţii...

De-aş fi, ca el, stăpân pe-atâtea graţii,
Eu aş pleca la cele trei semnale.

Mă-întorc, frumoasa mea necunoscută,
Şi ochii mei din umbră te salută
De câte ori se-ntunecă lumina.

Dar ochii tăi n-au prea băgat de samă
Că-n pieptul meu se-ncepe-o nouă dramă,
Cînd a căzut definitiv cortina.

3. Un romantic

De două ceasuri tremurând în stradă,
Cu ochii plini de mută resemnare,
Îşi face planuri extraordinare
Şi-n mintea lui rosteşte o tiradă.
,,Poftim la geam, sublimă arătare!
De-ai auzi tăcuta serenadă,
Te-ai apleca uşor pe balustradă
Ca să trimiţi în vînt o sărutare."

El speră încă... Poate, cine ştie,
De la distanţă, prin telepatie,
Va-nfiripa cu ea un dialog.

Dar inima-i se strânge ca-ntr-un cleşte,
Pe când vardistul trece şi-i şopteşte
C-un zâmbet straniu: — Circulaţi, vă rog!...

VI. Sahara

Eu nu mă duc la cinematograf.
În suflet port o lume minunată, —
Tablouri vechi, pe care niciodată
Nu le pătează muştele de praf...

Veneţia, Bosforul, Niagara,
Brazilia, Eghipet, Dardanele,
Fiorduri, munţi, privelişti din Sahara
Ies rând pe rând din noaptea minţii mele.

Sahara!... Uite, vreau să fac o probă,
S-aduc Sahara chiar la mine-acasă:
Mut scaunul beteag de lângă masă
Şi stau aşa, cu spatele la sobă...

S-a ridicat grozav temperatura!...
Pe galbene nisipuri arzătoare
Un palmier încremenit în soare
Visează lung... Abia suport căldura.

Mi-am rupt în coate hainele de dril.
Pe drumul ăsta lung cât *Ramajana*,
De-o săptămână mergem cătră Nil...
A poposit în oază caravana.

Înmărmurit în farmecul acesta
De mii de ani, Pustiul pare mort.
Cămilele şi-au pregătit siesta
Şi rumegă culcate lângă cort.

Iar noi, în tihnă binecuvântată,
Gustăm, de formă, câteva curmale.
(Sunt învăţat cu mesele frugale
De când trăim în zona temperată.)

Apoi o mreajă de senzaţii rare
M-adoarme-n cadrul vastei acvarele,
Când urmăresc pe gânduri cum dispare

În depărtări o turmă de gazele.

Vânat ar fi, — dar cine să-l împuşte?
Din cer coboară voluptoasa lene.
La capul meu, c-un eventai de pene,
Un sclav buzat mă apără de muşte.

Nu simt nimic... şi mi-i atât de bine
La umbra palmierului culcat...
Aş vrea... aş vrea acuma... Ce păcat
Că n-am luat pe draga mea cu mine!

O. Goga:

I. Mucenicii

V-a doborât alături deopotrivă
Amarul trudei fără de hodină.
La căpătâiul vost' într-un opaiţ,
Domol clipeşte-un sâmbur de lumină.

Din cetățuia strălucirii, luna
Şi-a pogorât sfiala prin fereastă,
Ca să vegheze aşternutul maşter
În care doarme trudnica nevastă.

Biet mucenic neistovit al pâinii!
La sânul ei, îți luminează luna
Un prunc de-o zi, învăluit în scutec,
Ce te-a-nfrățit cu ea pe totdeauna.

Tu simți chemarea gliei milostive
Şi te-mpresoară o nădejde sfântă...
Ca un prinos de cuminecătură,
O rază rece bine-vă-cuvântă,

Domol pe fruntea pruncului se frânge
Şi rostul ei v-aduce o solie:
Că-n el trezi-va-nfricoşatul vifor
Al judecății care va să vie.

II. Vade retro...

Invective la adresa unui fost
co-director, în ziua când a dispărut
revista *Luceafărul*.

Multiscusita minții limbă
Nu-mi spune clipa năzdrăvană
Ce mi te-a scos de mult în cale,
Ființă maşteră şi vană!
Uitat-am ziua şi văleatul
Ce-au înfrățit pe vremi, odată,
A mele stihuri de aramă
Cu proza ta cea nesărată.

Iscoditor, cu ochii tulburi,
Bicisnic făcător de rele,
Te-ai agățat odinioară
De haina strălucirii mele.
Şi te-am răbdat să-mi stai alături
Şi nime n-a putut să ştie
Amarul ce l-am tras cu tine
În scurta noast' tovărăşie.

O, blestemată fie clipa
Când ai purces apoi în țară
Ş-ai cumpărat tipografie
Să-mi faci revista de ocară.

Să-mi porți *Luceafărul* prin lume,
În cap cu proza ta neroadă,
Cu acțibilduri pe spinare
Şi cu notițe slabe-n coadă.

Din pieptul zbuciumat de patimi
Eu simt cum lava şi-o revarsă
Cumplita vorbelor năvală,
Potop păgân pe buza-mi arsă.
Şi nu ştiu, nu găsesc în pripă
Destule vorbe-nfricoşate,
Cu smalț de fulgere albastre,
Să ți le sparg în cap pe toate!

*

Ce-ai făcut cu-a tale
Proaste combinații?
Unde-s cititorii,
Unde-s abonații,
Păcătosule, răspunde: unde-s abonații?

Nu ştiu ce mă ține
Să nu-ți stric eu planul,
Să vezi numai stele
Verzi ca leuşteanul,
Numai stele şi... luceferi verzi ca leuşteanul!

I. Minulescu: Trei romanțe pentru mai târziu

I. Roman#a automobilului

Păzea!

Păzea că trece-n goană,
Aleargă,
Vâjâie ca vântul,
Şi dacă n-ai urechi normale te face una cu pământul!
El vine drept din arsenalul Progresului uman
Modern,
Să te trimată-n bezna rece a Absolutului etern.
Păzea!
Că trece-n zbor copilul civilizației extreme
Şi zvârle-n aer trei semnale, —
Trei versuri mici
Din trei poeme
Pe care trei poeți deodată
În trei oraşe le-au cântat, —
Un *leit-motiv*,
Trei note scurte, cu timbrul galbenului mat.
Dar cine poate să priceapă
Simbolul celor trei semnale
Ce conturează-n spațiu
Albe
Şi verzi
Intenții criminale?
Păzea, că e iresponsabil,
El are flacări în artere
Şi te păleşte fără veste cu patruzeci de cai putere!
Pufneşte,
Zbârnâie,
Se-ntoarce
Şi lasă-n urma lui, pe drum,
Miros albastru de benzină
Şi nori de pulbere

Şi fum...

*

S-a dus,
Adio!
Poate-acuma deja comite alte crime,
Pe când în urma lui se scoală din praf
Infirmele victime, —
O hecatombă de cadavre
Pe-altarul nobilului Sport,
Gesticulând cu indignare, din drum, —
Iar tu eşti primul mort
Care-a-nviat...
Şi scuturându-ţi de praf în soare macferlanul,
Suspini în urma lui:
— Degeaba! Te face *marţ* Aeroplanul!

II. Roman## autumnal#

Ploaia tristă şi banală,
Ploaia obsedantă,
Ploaia
Care pastişează clima de pe Alpi
Şi Himalaia,
Ploaia cade verticală din cerescul alambic
Şi sfidează pacienţa trecătorilor:
Pic-pic...
Cu vedenii de umbrele ce se-nchid
Şi se deschid,
Resemnat primeşti în faţă proiectile de lichid.
Când şi când, pe pălărie
Simţi un ropot de cascadă, —

Cântă streşinile toate...
Iar în jurul tău, pe stradă,
E-o obsesie galantă de picioare şi frou-frou,
De dantele,
De jupoane
Şi ciorapi de la ,,Bon-Goût"...

*

De trei zile
Firmamentul desfăşoară peste noi
O imensă zdreanță udă cu largi pete de noroi.
Pe mizeria terestră a foburgului umil
De trei zile cerul varsă lacrimi mari
De crocodil... Plouă!
Plouă ca-n *Parisul* lui Verlaine...
Din loc în loc,
Te insultă modestia unor ghete fără toc.
Mai departe,
Când coboară din cupeul ei grăbită,
Până sus zăreşti *dessous*-ul unei doamne
Din elită, —
Iar pe strada animată ca la cinematograf
Ploaia zugrăveşte-n aer sârme lungi de telegraf.

III. Roman#a gramofonului

Eu sunt un genial amestec
De Poezie
Şi de Proză,
Eu sunt extrema întrupare şi ultima metamorfoză
A Spiritului, care luptă de zeci de veacuri să
supuie

Materia
Din care zilnic îşi modelează o statuie...
Eu sunt un sarcofag de note îmbalsamate,
Un album
În care-o primadonă moartă
Dă
Gratis
Un concert postum.
Prin mine mor — ca să renască —
Vibrații pentru mai târziu,
Eu sunt ce n-am fost niciodată
Şi-un sfert din ce era să fiu!
Un capelmaistru invizibil comandă pâlniei sonore
Trei game ultraviolete
Şi alte trei, multicolore, —
Pe când bagheta lui ocultă,
Bătând frenetica măsură,
Înscrie notele în aer pe-o-nchipuită partitură...
Eu sunt un mecanism precoce,
Sunt o cutie ventrilocă,
Un fericit concurs de piese cu acțiune reciprocă:
Şuruburi,
Ace,
Manivelă,
Sunt arcul primului avânt, —
Trompetă,
Placă,
Diafragmă
Şi... dracu ştie ce mai sânt!...
Pornesc metalice acorduri
Şi-n ritmul unui danț romantic

Se-nalţă,
Cresc tumultuoase, ca o tempestă pe Atlantic,
Apoi coboară, se-ntretaie şi mor încet
Ca un ecou
Produs de zborul unei muşte
În cavitatea unui ou…
Dar placa se-nvârteşte-ntruna
Ca un *perpetuum-mobile*.
Pe ea şi-au imprimat scheletul un şir de sunete
Fosile
Prin care oamenii de mâine
Vor şti cum fluierau străbunii…
Căci, ce e placa?
E un zero în exerciţiul funcţiunii.
O suprafaţă cântătoare.
Un ghem de note.
O tipsie
Pe care doarme o romanţă căzută în catalepsie.
E o spirală fecundată de vârful unui ac virgin.
Carusso, Patti, Batistini
Şi tragicul Şaliapin.

Eu sunt…
Dar nu!
Antichitatea mi-a-mprumutat un nume straniu
Din trei silabe —
Frontispiciul nemărginitului cavou…
Eu sunt Trecutul care geme
Cu rezonanţa unui craniu
În golul căruia Viaţa îşi cântă ultimul ecou.

M. Codreanu: Sonete parnasiene

I. Scamatorul

Întinde brațul... Şi, din pălărie,
Ca prin minune-ncep acum să iasă
Un porumbel, un iepure de casă,
Cutii, panglici, o-ntreagă florărie.

Dar, *hocus-pocus*, binişor o lasă
Cu gura-n jos... E altă boscărie:
De sub joben apare-o farfurie
C-un şnițel bine garnisit, pe masă.

Aşa, mereu... Şi vulgul cască gura
La cel ce pare c-a învins Natura,
El concurează pe copiii Muzii.

El, din nimic, îți dă fripturi şi poame
Şi, totuşi, rabdă uneori de foame...
E fabricantul nostru de iluzii.

II. Pagliaccio

O zi nefastă m-a adus pe lume
În veacul vostru de melancolie.
Durerea mea — prilej de veselie,
Şi cugetarea mea — un lanț de glume...

Nu pentru biata-mi inimă pustie
Şi nici de dragul gloriei postume,
Ci pentru voi am făurit anume
Strălucitoarea mea filozofie.

Eu pretutindeni caut în viață

Prilej de râs la fiecare pas —
Şi-adesea plâng sub fardul de paiață...

Dar când tristețea cearcă să mă prindă,
Mă-ntorc atunci cu fața spre oglindă
Şi râd, nebun, de propriul meu nas.

III. Samson #i Dalila

Samson vorbi cu glas adânc: — Ştiu bine
Că-n sărutarea asta care-nşeală
Ai plănuit vânzarea criminală,
Că voi cădea şi voi muri prin tine.

Dar nu te-alung. E patima fatală
Mai scumpă decât viața pentru mine...
Şi adormi, strângând-o lângă sine.
L-a biruit o curtezană pală!

L-a dezmierdat, l-a adormit cu sila, —
O, veacuri viitoare, contemplați-i!...
O clipă numai a cuprins-o mila,

Dar aplecându-şi trupul plin de grații,
Zâmbind i-a smuls un fir de păr, Dalila,
Şi-a suspinat pe gânduri: — Oh, bărbații!...

IV. Testamentul unui poet cunoscut

Din cel ce sunt acum o jumătate
E cât p-aci să zboare către stele...
Las dracului necazurile mele
Şi-un post vacant la "Contabilitate".

Las dragii mele scumpa libertate, —
De azi încolo poate să mă-nşele.

Nepoţilor le las instincte rele,
Duşmanilor, o dragoste de frate.

Las doamnei Şvarţ în urma mea "un nume"
Şi-n loc de bani — supremă mângâiere —
Un geamantan cu opere postume.

Şi plec râzând de propria-mi durere,
Că tuturor vă las această lume...
Dar tuturor vă zic: la revedere!

Mircea Dem. Rădulescu: Nocturnă

Dormi, frumoasa mea! De-acum
Noaptea luminoasă
Ca o undă de parfum
Năvăleşte-n casă.

Luna clară din neant
Pune pe covoare
Străluciri de diamant
Şi mărgăritare.

Ea priveşte ca-n extaz
Bluza ta lejeră
Şi pantofii de atlaz
Lângă etajeră.

Şi trecând prin buduar,
Raza-i ce se rumpe
Luminează un lavoar
Cu flacoane scumpe...

Luna toarnă pe parchet

Blonde tuberoze
Şi-ţi dezvăluie discret
Sânurile roze,

Când dantelele din pat
Tremură-n lumină
Pe culcuşul tău curat
De olandă fină...

*

Dar visările ce trec,
Ca să te dezmerde,
ţi-au aprins la cap un bec
Cu lumină verde.

Din oglinzi piciorul fin
Pe mătasa moale
Se răsfrânge ca un crin
Cu nuanţe pale.

Dormi! Amorul rafinat
Cheamă deopotrivă
Spre minciună şi păcat
Gura ta lascivă.

Dormi, frumoasa mea! Eu stau
În extaz, la poartă:
Eşti făptură vie, sau
Operă de artă?

I. U. Soricu: Închinare

Mărire ţie! Îngeri şi imnuri de urare

Străbate-vor văzduhul gătit de sărbătoare
Şi firea picura-va din larg de zări albastre
Prinos de bunătate pe sufletele noastre.
Te văd biruitoare, minunea mea senină,
Şi trâmbițe şi harfe în drumu-ți de lumină,
Cu binecuvântare sporind a noastre plângeri,

Striga-vor pentru tine din corul cel de îngeri
Cântări de biruință spre-a cerului solie.
Au cine fuse omul ce plânse în pustie?
Mărire ție, albă şi palidă crăiasă!
Din slavă, heruvimii s-au pogorât să țeasă
Cu fire diafane hlamida ta de rază,
Şi-n ceasul înfrățirii te binecuvântează.

De unde vii şi cine cărările-ți arată?
Văzduhul se-nfioară şi fruntea-nseninată,
În valuri de lumină acoperind trecutul
Nădejdii de mai bine care-mi întinde scutul,
De-a pururi, preacurată, cu raze te-ncunună
Sub pulberea uitării. Mărire ție, lună!

Cincinat Pavelescu: Epigrame lui Nigrim

Ieşind de la o şezătoare literară din Galați, unde se citise şi o epigramă de Nigrim, prietenii m-au rugat să improvizez ceva.

De ce e tristă luna oare
În noaptea asta? Da, ghicim:
A ascultat la şezătoare
O epigramă de Nigrim.

Nigrim lui Cincinat

Când suspini pe la ferestre
Întristate madrigale,
Luna-i veselă, maestre,
Ca... chelia dumitale!

Un anonim din Craiova lui Cincinat

Maestre dragă, ce mai vrei?
Nigrim ți-a spus un adevăr
Încât îți vine să te iei
Cu mâinile de... păr!

Cincinat lui Nigrim & comp.

Talentul vostru-n adevăr
S-a mărginit numai la păr,
Dar toată strălucirea mea
Nu stă-n chelie, ci sub ea!

Adrian Maniu: Menajerie

În oraşul de provincie banal
unde niciodată nu se văzuse vrun papagal,
la colțul străzii pe maidan
a apărut un cort.
(Nu se mai văzuse aşa ceva de-un an.)
La intrare sta-n picioare un om mort
şi o flaşnetă țipa indiscretă melancolii
de amurguri pustii,
pe când o femeie cochetă,

cu pantaloni verzi
şi cu ciorapi,
ținea în mână o cravaşă ca o baghetă
şi făcea semne ca să îndemne din cale
să intre nişte soldați la animale.
(Mai era acolo şi o maimuță indecentă.)
Atunci trei copii cu nasul murdar
de pe maidan,
a scos fiecare din buzunar câte un ban
şi madama le-a dat câte-un bilet...

Cerul se făcuse la apus violet.

N. Davidescu: din Cântarea Omului

I. Ploaia

A venit întâi un nor
călător
şi-a acoperit ca fumul
o jumătate de cer şi soarele.
Eu
mi-am dezgolit picioarele
şi-am pornit încet pe drumul
care duce la pădure.
Toți copacii au început să murmure.
Mai târziu un fulger a spart pântecele
cerului.
Copacii şi-au încetat pesemne cântecele
şi picături de culoarea fierului
au căzut.
Sub coroana palmieruui se făcuse-aproape noapte.
Eu însă,

cu inima strânsă,
am mâncat smochine coapte
şi-am tăcut.

II. Întoarcerea fiului risipitor

Eu, tată, am plecat
şi te rog să nu fii supărat,
căci dac-aş fi rămas
n-ai fi tăiat acum vițelul cel mai gras.
Am colindat flămând pământurile,
şi m-au bătut în față vânturile,
şi m-a pârlit soarele,
şi m-au durut picioarele...
Acum te văd şi-mi pare bine,
aşadar
te rog să nu te uiți urât la mine —
că plec iar.
Eu sunt stâlpul de care inima ta se razimă.
Porunceşte să-mi aducă nişte poame
şi o bucată mai mare de azimă,
că până s-o frige vițelul mor de foame...
Phi! câte lucruri ciudate am văzut
pe unde-am trecut.
De vreo două ori
am fost chiar slugă
şi-am păzit o turmă de râmători.
Dar stăpânul m-a luat la fugă:
Zicea că eu am ştiut
că femeia
pe care-o luase tocmai din Idumeea
se ținea cu un vecin

(stăpânul meu avea şaptezeci de ani cel puţin).
Şi m-a bătut
cu un băţ uscat de măslin.
Vai, tată, prin câte locuri am umblat!
Dar să ştii că nicăieri nu te-am uitat,
ci de câte ori vedeam pe alţii stând la masă,
eu m-am gândit:
,,Ce bine trebuie să fie-acum acasă!"
Şi-am venit.

O domnişoară de pension: Misterul nopţii

Poetului Victor Ef.

Stelele clipesc întruna
Călătoare-n infinit.
Ceru-i luminos şi luna
Chiar acum a răsărit.

Peste-a nopţii feerie
Adie vântul încetinel.
Compunând o poezie
Gândul meu zboară către el!!

Totul doarme prins de vraje
Farmec blând misterios
Numai eu mai stau de straje
Ah, cât este de frumos!

Un începător de talent: Apostrofe la lună

"Per amica silentia lunae..." (
"Prin liniştea binevoitoare a lunii..." (Virgiliu — Eneida).

)

Glob rătăcitor de stâncă rece, tristă ca mormântul,
Fiică stearpă a-ntâmplării, lună, soră cu pământul,
În zadar de mii de veacuri, tu cu raze-mprumutate
Fermecat-ai paraziții uriaşului tău frate!

Arc văpsit pe bolta rece de-un penel muiat în aur,
Solz zvârlit din coada unui legendar ihtiozaur, —
Câți săraci din lumea asta, când luceşti în noaptea tristă,
N-ar voi să fii monedă, să te lege-ntr-o batistă?

Sloi de-argint ce se topeşte în azurul dimineții!
Veşnic te-au iubit amanții, veşnic te-or cânta poeții
Lăudând în osanale mincinoasa ta splendoare,
Dar tu vei rămâne veşnic rece şi nesimțitoare.

Apariție banală ca un fund de farfurie!
Talere cu două fețe! Cap de monstru fără trup!
Orologiu fără ace! Nastur de manta! Chelie!
Felinar! Conrupătoare de minore! Cantalup!

Cum poți tu privi de veacuri globul nostru de argilă
Şi atâta suferință, — fără să te stingi de milă?
Pieri în noaptea neființei, rece simbol de minciună,
Piei şi lasă-ne mai bine cerul nopții fără lună!

Otilia Cazimir:

I. Vis alb

Aş vrea cu tine să mă duc departe,
La Polul Nord, sub cerul de opal,
Când gheața mării clare se desparte

În blocuri plutitoare de cristal.

Desfăşurând culorile-i spectrale,
S-ar înălţa deasupra noastră ca un fald
Dantela aurorii boreale,
De purpură, de aur şi smarald.

Banchiza albă ne-ar aşterne-n faţă
Covoare de omăt imaculat.
Şi-n adăpostul mic, scobit în gheaţă,
Am arde-un foc de spirt denaturat.

Din larga-mpărăţie de zăpadă,
S-ar aduna fantasticul norod
Al nopţilor polare, să ne vadă:
Urşi albi, de vată — foce mari, de glod...

Iar când natura-n soare nou învie
Şi când văzduhul nu mai e opac,
Într-un bazin de sticlă argintie
Ar licări oglinda unui lac.

Acolo-n apa-i calmă şi albastră
M-aş duce-n zori de ziuă să mă scald
Şi cât ar fi de frig, iubirea noastră
M-ar face să-mi închipui că mi-i cald!

II. Strofa risipit#

Eu niciodată nu pot fi de vină...
Când plouă sau e cerul înnorat
Şi mor pe straturi florile-n grădină, —
Să ştii că numai tu eşti vinovat.

III. Ariciul

Aseară, prin grădina amorţită,
Din tufe de pelin cu frunze mici
A apărut în taină un arici, —
O mică vietate ghemuită.

Copiii l-au zărit de pe cerdac
Cum se mişca domol pe sub gutui,
Şi toţi au alergat în jurul lui.
Iar el a-ncremenit pe loc, posac,
Cum îl prinsese vremea pe cărare, —
Ca o perniță sferică în care
O fată rea, ca să se joace,
A-nfipt o sumedenie de ace.
Băteau copiii din vătrai şi cleşte,
Dar el tăcea, săracul, ca un peşte,
Şi doar fiori de groază, când şi când,
Treceau pe trupuşorul lui plăpând...

Am alungat copiii să se culce
Şi-n înserarea limpede şi dulce
Ce se lăsa din cer încetinel,
Am stat acolo, singură cu el.

Şi mă-ntrebam pe gânduri: Oare, cum
A fost făptura-i la-nceput de lume?
Din care veacuri înecate-n fum
Porni el oare, ca un scai, la drum,

Să se oprească-n dreptul meu anume?
Ce vânt vrăjmaş şi mohorât
Ca pe-un măcieş pitic l-a scuturat,
De-a mai rămas dintr-însul doar atât:
Un ghem de spini, ostil şi speriat?

O fi având el oare pui?
Mă-ntreb, deşi nu pot pricepe:
Cum sug ei oare, fără să se -nţepe
În ghimpii lui?...

*

Când a simţit că-i singur doar cu mine
Şi nici un duşman dinspre casă nu mai vine,
A scos cu frică de sub el
Un bot timid şi mic, ca de căţel,
Şi cu instinctul lui obscur
A explorat terenul împrejur.
Şi-abia ciulindu-şi ţepile pe spate, —
Pe sub petunii grele de parfum,
Atras de noapte şi singurătate
Şi-a căutat încet-încet de drum...
S-a mai oprit în magheran o dată
Ca sub îndemnul unei tainice porunci,
Apoi a dispărut pe sub poiată...

Şi nu l-am mai văzut deloc, de-atunci...

Demostene Botez:

I. Prohod

În oraşul nostru putrezit în ceaţă
Unde toată ziua cântă catirinci,
Au murit cinci oameni într-o dimineaţă
Şi i-au dus la groapă, morţi, pe câteşicinci.

După-aceea alţii s-au pornit să moară,
Care mai de care, câte doi pe ceas.

Din locuitorii vii odinioară
Nu se ştie bine câţi au mai rămas.

Dar aşa se-ntâmplă regulat când plouă,
Moare ici o babă, dincolo un domn.
Ceilalţi îl îngroapă pe la ceasul două,
Ca să nu-l trezească liniştea din somn.

Merge-ncet cortegiul funerar prin ploaie,
Nimenea nu-l roagă să mai stea un pic.
Şi pe strada lungă trec trăsuri, tramvaie, —
Rudele, spăsite, calcă după dric.

Ceilalţi, pe de laturi, toţi îşi văd de treabă,
Unul la catedră, altul la proces.
Rareori din treacăt se opreşte-o babă,
Şi pe urmă pleacă după interes.

Doar în deal, departe, la Eternitate,
S-a pornit un clopot ca să-i indispună...
Bate-a deznădejde şi-a pustietate,
I-auzi cum mai bate,
I-auzi cum mai sună...

Ca un glas de moarte singur în furtună,
Sună lung să spună zării-ndepărtate
C-a uitat, pesemne, ce-a avut să-i spună...

I-auzi cum mai sună,
I-auzi cum mai bate...

Dar nu se opreşte nimeni să-l audă,
Şi la noapte, târgul, încă populat,
O să-şi ducă-n spate atmosfera udă,

Ca şi cum nimica nu s-ar fi-ntâmplat!

Ca şi cum nimica nu s-ar fi-ntâmplat...

II. Triste#i provinciale

Tristeţi de după-amezi ploioase
Şi de nostalgice obsesii,
Când stai cu storurile trase
Şi-aştepţi să vie ora mesii...

Tristeţi de străzi pustii şi mute,
Cu ziduri vechi şi cu faţade
De edificii cunoscute
În care nu ştii cine şade...

De domicilii spaţioase
Cu flori la geam şi cu salon,
Din care pe la ceasul şase
Auzi urlând un gramofon...

Tristeţi adânci de guvernante
Ce nu ştiu bine româneşte
Şi de flaşnete ambulante
Cu papagal care ghiceşte...

De cartiere suferinde,
De uşi cu lacăte-n verigi
Şi de dugheană care vinde
Fitil de lampă şi covrigi...

Tristeţi de goarnă funerară,
Melancolii de căţeluşi
Uitaţi de cineva pe-afară
Să scheaune pe lângă uşi...

Tristeţi romantice de fată
Cu nasul lung şi demodat,
Şi de odaie mobilată
În care-a stat un magistrat...

Tristeţi adânci de pui de mâţă
Zvârliţi pe undeva, prin scai...
De copilaş urât, de ţâţă,
Uitat de maică-sa-n tramvai...

Tristeţi de garduri invalide,
De porţi ieşite din ţâţâni,
De doici care-au rămas gravide
Şi-acum li-i frică de stăpâni...

De ordonanţe fără leafă
Şi de trăsură cu un cal
Şi cu scapetul ras la ceafă...
Tristeţi de bâlci provincial,

De panorămi, cu-o ferestruică
Şi cu-o maimuţă roasă-n dos,
Ce-ar semăna cu domnul Duică
De-ar fi oleacă mai frumos...

Tristeţi de cioară-mbătrânită
Ce stă aşa, pe-un vârf de pom,
Şi de fântână părăsită
În care s-a-necat un om...

Tristeţi pustii, molipsitoare...
De ce mă urmăriţi mereu
Şi, fie ploaie ori ninsoare,

Vă ţineţi scai de capul meu?...

III. Cobe

Tu care mă citeşti cu voie bună,
Necunoscut prieten inocent,
Tu vei muri la noapte, peste-o lună
Sau peste zece ani, — indiferent.

Un mare potentat ce stă departe
(Şi nimeni nu-i mai mare decât El)
Te-a osândit nevinovat la moarte,
Rostind sentinţa-i fără drept de-apel.

Şi dacă, liber ca într-un ospiciu,
Te lasă încă-un pic să mai respiri,
O face doar aşa, dintr-un capriciu:
Tu nu poţi evada pe nicăiri.

Zadarnic l-ai ruga, că nu te-aude,
Zadarnic te-ai piti, te-ai face mic.
La EL nu merge cu protecţie, cu rude;
Nu te salvează nimeni şi nimic...

Tu vei muri şi-n urma ta ograda
Va sta sub soare-a doua zi la fel.
Şi factorul postal va trece strada,
Lătrat de-aceeaşi jarvă de căţel.

Apoi pe-aceeaşi stradă solitară
Vor trece îndrăgostiţi pe-nserat,
Visând în fiecare primăvară
Un vis pe care şi tu l-ai visat.
De dimineaţă-aceleaşi servitoare
Vor scoate aşternutul pe balcon,

Şi fiecare doamnă, la culcare,
Va da pe nas cu cremă ,,Tokalon"...
Iar tu, ca o momâie-ncremenită
În fundul gropii umede şi reci,
Vei sta privind în bezna nesfârşită
Cu ochii ficşi, întunecaţi şi seci.
Nu vei vedea apusurile roşii,
Nici nu vei şti de-i noapte ori e zi.
Şi-n veci de veci tu nu vei auzi
Cum cântă-n soare, peste tot, cocoşii...

Tudor Arghezi:

I. Psalm

Ajuns acum la pragul tău, mă iată.
Cremene dură, mă putui în pisc
Să mă găsesc prin stânci şi să mă isc
Din pulbere, cu glezna-nsângerată.

Îngerul tău merinde nu-mi prea dete.
Eu însă niciodată din bărdace
N-am fost băut fără să-mi fie sete,
Nici am mâncat vrodată ce nu-mi place.

Grădina florile şi le-a deschis
Care-o făceau să-mi amăgească drumul
Cu ispitiri de rouă şi de vis.
Eu am lăsat în urma mea parfumul.

Vrui, Doamne, să te pipăi pe spinare
Şi mai de-aproape să-ţi dau ghes
Cu recea mea-ncruntată întrebare:
De ce nu vruşi să mi te-arăţi mai des?

Dar caprele-amintirilor şi iezii,
Care mă duc să cad întru ispită,
Şi-au risipit prin iarbă căcărezii
Şi mi-au lăsat livada părăsită.

II. Menire

Printre cimbru şi susai,
Fir plăpând de păpădie
Nalță, greu, în vârf de pai,
Un bănuț de floare vie.

Norii lungi, pe sus, de plumb,
Nu-l ghicesc dintre urzici,
Soare galben, cât un bumb,
Răsărit pentru furnici.

Doar fărâma de pământ,
Care-l ştie şi cunoaşte,
Îi păstrează chipul sfânt
Când un bou, trecând, îl paşte.

III. Utrenie

Pe pieptarul veşniciei
Sumedenii negi de foc,
Galbeni, strugurii tăriei
Se răsfiră şi se coc.

Lumea-şi culcă fruntea-n poală,
Purecată de profeți,
Sub lumina siderală
Ce se scurge prin pereți.

Dar în fiecare noapte

Limba ei, suind pe zid,
Amăgită linge lapte
Din tărie, agurid.

IV. Blesteme

Uşure, prin leşia dimineţii,
La ceasul când se iscă precupeţii
Am fost lovit din trecere o babă
Ce se ivise-n calea lumii, slabă.
Gândul, rămas în urma mea,
O a ghicit zicând pre ea:

În două surcele de vreasc să se facă
Picerele tale, făptură buimacă.
Plesni-ţi-ar timpanul,
Să n-auzi când trece traivanul.
Să uiţi la cetanii tipicul
Şi psalmii în zi de Crăciun.
Să n-ai după masă tutun.
Să-ţi pută buricul.

Vedea-te-aş în vreo fiţuică
Pus cu litere de-o şchioapă.
Curge-ţi-ar pe-o nară ţuică,
Pe cealaltă numai apă.
Lăuda-te-ar Bogdan-Duică
Şi pupa-te-ar Popa Iapă!

Răstoarne-se cerul, să-ţi cadă-mprejur
Tăria sfărmată în cioburi de-azur.
Pornească-se vântul, când somnul începe,
La cap să-ţi necheze o mie de iepe.

Stihia, deasupra, să macine-n guşe
Ninsori de funingini şi ploi de cenuşe.
Să latre la tine, căzut în noroi,
Zăvozii furtunii cu coada vulvoi.
La urmă şi munţii, sculaţi în picioare,
Cu labele-n şolduri pornind fiecare,
Pe creştet să-ţi calce, făcându-te turtă,
Să nu se cunoască genunchii de burtă.
Pe tine, jivină de mare valoare,
Te blestem s-adormi de-a-n picioare
Şi când vei cerca să mai scrii vreo sudalmă,
Să-ţi fete un şoarice-n palmă.

La fund, călimara aproape uscată
Să aibă şi-o muscă-necată
Şi stropi de negreală zvârlind pe hârtie,
Peniţa crăcită să nu vrea să scrie.
Un dinte să-ţi crească, de cremene lungă
Întors către lume să-mpungă,
Iar altul, de cocă şi moale, atins,
Să-l simţi că te doare-ntr-adins...
La urmă, o droaie de tipuri nefaste,
Profund imbecile şi vag pederaste,
Să-ţi strâmbe-n neştire ţinuta şi graiul,
Şi-n uliţi să crească alaiul
Vârtej petrecându-te-n cale
Păcate, măscări, osanale.

Iar tu, piază-rea,
Nu te depărta
De prin preajma sa.
Dă-i în ochi albeaţă,

În păr mătreață,
În nas roşeață,
În inimă un ceas rău.
În piept o scoabă
Şi-n pat o babă.
Fă din el păpuşe,

Să-l strivească-n uşe
Fată jucăuşe:
Să-i smulgă urechea şi țâțele,
Să-i curgă prin coate tărâțele,
Stuchi-l-ar mâțele!

Bacilul lui Koch

Conferință humoristică în versuri. Rostită pe scena Teatrului Național din Iaşi la un festival al societății pentru profilaxia tuberculozei.

Mult onorate doamne,
Distins auditor!
La festival când vine, tot omul e dator
S-asculte, înainte de partea amuzantă,
O conferință lungă şi foarte importantă.
Conform acestei date sinistre, aşadar,
Avem între culise un conferențiar,
Un om cu greutate, un personagiu mare...
Să nu luați aceasta drept o amenințare!
Dar ca să nu planeze asupra noastră vina
C-am neglijat programul, — persoana cu pricina
E gata să vă țină, un ceas şi jumătate,
O conferință gravă de specialitate.

Cum, nu vă pare bine? De ce v-aţi întristat?
Mai aşteptaţi o clipă, că doar n-am terminat.
Pe de-altă parte, însă, găsind că-i anormal
Să vă chemăm la teatru... ca s-adormiţi în stal;
Că somnul, în aceste condiţii verticale
Ş-atât de izolate, nu face cinci parale;
Că nimene nu poate pretinde nimănui
Să-nghită festivalul cu conferinţa lui, —
Din spirit caritabil şi din filantropie,
Ştiind mai dinainte ce toată lumea ştie,
Cu voia dumneavoastră ne-abatem de la modă
Şi-n loc de conferinţă, veţi asculta o odă.

Prea onorate doamne,
Distins auditor!
Subiectul odei mele e-atât de-ngrozitor
Că biata-mi Muză, albă de spaimă şi uimire,
Când i-am cerut concursul, în loc să mă inspire,
S-a dat pe lângă uşă, a pretextat ceva
Şi-a dispărut... adio! M-a părăsit aşa,
Cu călimara plină de noapte şi de proză.
E vorba de bacterii şi de tuberculoză,
E vorba de bacilul lui Koch...
Precum vedeţi,
Un subiect anume făcut pentru poeţi!
O, nu vă fie teamă... şi dracul este negru
Când stă să-l zugrăvească un iconar integru,
Dar... ici un pic de galben şi dincolo puţin
Albastru... şi pe gură o dungă de carmin, —
Cu toate c-adineaori părea insuportabil,
Din drac urât şi negru devine acceptabil.

(Dar nu fac oare zilnic cucoanele — şi ele —
Cam tot acelaşi lucru pe propria lor piele?
Ba fac aşa chiar domnii — de genul femeiesc...)

Bacilul despre care aş vrea să vă vorbesc
Se află-aici în sală... ştiu bine că m-ascultă,
Dar nu vrea să-şi trădeze prezența lui ocultă.
Intrarea n-a plătit-o fiindcă-i mititel,
Dar unde-i lume multă acolo e şi el!
Incognito ca regii şi nepoftit pătrunde
În orice fel de casă; îl întâlneşti oriunde:
În berării, pe stradă, la cinematograf;
Îi place să se joace cu alți bacili în praf;
Se duce la plimbare cu trenul, cu tramvaiul,
Şi peste tot se ține de bietul om ca scaiul,
În fabrică, la şcoală sau pe trotuar hai-hui, —
Dar peste tot îşi vede de-afacerile lui!
Îşi dă ades pe credit persoana lui culantă
Cu o scadență lungă, când nu e... galopantă,
Regia de tutunuri îi face mult rabat;
La băuturi spirtoase e cointeresat;
Din orice-abuz profită... La pândă, invizibil,
În lupta mare-a vieții e mic, dar e teribil —
Şi chiar atunci când pare că doarme, e deştept,
La primării el este ,,consilier de drept"
Şi, tare-n atmosfera comunelor urbane,
E cel mai mare duşman al speciei umane...

Prea onorate doamne!
Când țin acest discurs,
Dac-ați vedea că intră în sală-aici un urs,
N-ați năvăli afară prin uşi şi prin ferestre

Utilizând cu toții resursele pedestre?
De ce? Fiindcă-i mare şi foarte fioros...
Bacilul lui Koch însă e mai primejdios!
Dar fi'ndcă nu se vede şi fi'ndcă e prea mic,
Nu sperie pe nimeni...
                                        Să judecăm un pic.
De-ar fi cât Himalaia ori numai cât aluna,
Când ştii că te omoară, mic-mare nu-i totuna?
Să-mi spuneți dumneavostră: ce importanță are
Când un tâlhar te-mpuşcă, dacă e mic sau mare?
O fi el mic, bacilul... da-i rău! Pe lângă el,
O biată matahală de urs e ca un miel.
Câți oameni mor, de pildă, în fiecare țară
Mâncați de urşi? Trei-patru...
                                        Pe când această fiară,
Acest vrăjmaş de moarte al genului uman
Atacă şi distruge pe fiecare an
Nu zece, nu o sută... ci mii şi mii de vieți,
Ci zeci de mii şi sute de mii de tinereți "
Că judecându-l după isprăvile lui crunte
Şi după lăcomie, apare cât un munte!
Un monstru, un balaur încolăcit în spațiu
Ce-nghite fără milă, înghite cu nesațiu
Şi tot nu-i mai ajunge, tot nu mai e sătul...

*

Cu voia dumneavoastră, l-am insultat destul.
Ar fi acum momentul să-l punem sub o lupă
Să ştim: ce formă are şi cu ce se ocupă?

După savanți şi medici ca doctorul Argon,

Bacilul se prezintă sub formă de baston...
Dar bolnavii, săraicii, spun doctorului Ciucă,
Că lor li se prezintă sub formă de măciucă!
Ce-i el de fapt? Un zero, un fel de vârcolac
Nici cât un ou de muscă, nici cât un vârf de ac, —
Ceva aşa, cilindric... Regret că nu găsesc
O cretă şi-o tabelă ca să vi-l zugrăvesc. —
S-a zis că face parte din regnul vegetal,
Dar eu nu cred... fiindcă nu-mi pare natural
Să fie din aceeaşi familie cu floarea,
Să fie văr cu macul şi rudă cu cicoarea,
Cu gingaşa mimoză, cu palidul narcis...
Ar însemna că-şi face familia de râs!
Nu, nu prea are alură de plantă — dimpotrivă:
Aţi întâlnit vreodată o plantă agresivă?
Văzut-aţi dumneavoastră o floare sau un pom
Să sară din grădină şi să se dea la om?
Ori aţi putea concepe vreun fel de ciupercuţă
Ce stă să se răpeadă, când nimeni n-o asmuţă?...
Dar, în sfârşit, s-admitem că scârba asta mică
Ar moşteni-n caracter ceva de la urzică, —
Nu prea importă regnul din care face parte
Cât mai cu seamă felul cum ştie să se poarte.
Distruge-n organisme ţesuturile vii;
Se instalează în trupuri firave de copii;
Îl poartă-n nas şi-n gură aproape-orice persoană.
Dar el preferă pieptul de fată diafană
(Deşi nu-i prea rezistă nici cei mai mari atleţi).
Şi — curios! — el are de mult pentru poeţi
Un fel de slăbiciune... s-ar zice că anume
Îi place să distrugă ce-i mai de preţ pe lume!...

De obicei, trăieşte la umbră. Scos la soare,
Devine melancolic şi, câteodată, moare.
Dar nu întotdeauna. Uscat ca o mumie,
Ades, de supărare, el cade-n letargie,
Devine colb, se-nalță pe-un strat de aer moale,
Pluteşte-n atmosferă... şi dând mereu târcoale
În jurul nostru, iarăşi găseşte un cotlon
Şi căpătând viață — devine iar baston!

Savanții-l studiază făcând din el *culturi*, —
Un fel de gelatină... un soi de răcituri
Pe care stau microbii ca-n sânul lui Avram
Şi se-nmulțesc acolo în voia lor...
Uitam!
El dragoste nu face. Cu omul în contrast,
Bacilul lui Koch este surprinzător de cast.
Dar cum se înmulțeşte atunci? Prin ce minune?
— Prin *sciziparitate* sau prin diviziune:
Se rupe-ntâi în două... apoi se face-n patru...
Şi-n nouă luni e-n stare să-ți umple acest teatru
Cu fii, nepoți, nepoate, şi socri mari, şi frați,
Şi veri, şi verişoare, şi cuscri, şi cumnați,
Că nici un fel de babă (de-a lor) n-ar fi în stare
Să-ți spună a cui este şi câte neamuri are!

*

Prea onorate doamne!
Doar câteva cuvinte,
Şi-am isprăvit... (v-asigur că nu mi-am pus în minte
Să vă servesc bacilul lui Koch o noapte-ntreagă).
Cum toată lumea ştie, microbul se propagă

Prin aer, prin contactul cu un bolnav în casă,
Prin lapte şi prin carne de vacă ofticoasă, —
Dar mai ales sărutul, când cade pe-un teren
Prielnic, răspândeşte agentul patogen.
Deci n-ar fi rău, fiindcă prudenţa e de aur,
Să vă feriţi din calea acestui mic balaur
Şi orice om cuminte să cugete mai des
Că n-are nici o grabă şi nici un iteres
Să moară de ftizie…
Că poate să-şi aleagă o altă maladie (
Mai sigură, mai promptă şi mai puţin stupidă… (n. a.)
)
Sau poate să-şi dea singur în cap c-o cărămidă,
În caz când existenţa îi pare insipidă;
Dar dacă-i place viaţa şi soarele, atunci
E bine să respecte aceste vechi porunci,
Pe care medicina de-un veac i le prescrie
Şi dumenalui se face mereu că nu le ştie:

Să nu stai toată ziua vârât cu nasu-n scripte,
Iar laptele şi carnea — să fie bine fripte.
În orice alimente şi-n orice băutură
Să puneţi acid fenic — nu mult: o picătură…
Şi cel puţin o dată la două săptămâni
Tot omul să se spele pe faţă şi pe mâini…
La poştă sau la gară (şi-n orice loc murdar)
E obligat tot omul să scuipe-n buzunar,
Că pe podea nu-i voie decât în caz de boală…
Iar când te duci la teatru sau intri în vreo şcoală
Şi aerul de-acolo îţi pare echivoc,
E mai recomandabil să nu respiri de loc…

Acei ce au bronşită sau tuse măgărească,
De semenii lor teferi grozav să se ferească!
Să nu-şi mai piardă noaptea cu lucruri nepermise,
Să țină toată iarna ferestrele deschise
Iar vara să se ducă la aer, la Sinaia,
Să steie-nchişi în casă, c-afară-i udă ploaia…
Pe lângă asta-i bine, când suferi de-anemie,
Cu propria ta viață să faci economie.
De nu vrei ca la urmă să te trezeşti mofluz,
Evită surmenajul şi orice fel de-abuz,
Răreşte-o cu tutunul, mai lasă băutura!…
Iar dacă, din păcate, vrei să-ți apropii gura
De epiderma unei persoane din elită, —
Oricât ar fi persoana accea de grăbită,
La locul ce urmează să fie sărutat
Să dai întâi c-o cârpă muiată-n sublimat.

Ori, ca să fiți mai siguri de viață, eu vă zic:
Nu sărutați nici mână, nici gură, nici… nimic!